

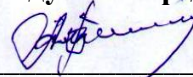
МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Центральноукраїнський державний педагогічний університет імені Володимира Винниченка

Факультет педагогіки, психології та мистецтв
Кафедра педагогіки та спеціальної освіти

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

В.о. завідувач кафедри

А.Б. Рацул

«02» серпня 2022 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Інклюзивна освіта

(шифр і назва навчальної дисципліни)

Рівень вищої освіти: перший (бакалаврський) рівень вищої освіти

Галузь знань: 01 Освіта/Педагогіка

Освітня програма Середня освіта (Природничі науки)

Форма навчання денна
(денна, заочна,)

2022 – 2023 навчальний рік

Робоча програма навчальної дисципліни ІНКЛЮЗИВНА ОСВІТА

(назва навчальної дисципліни)

розроблена на основі освітньо-професійної програми 014 Середня освіта
(Природничі науки)

(назва ОПП)

навчального плану підготовки здобувачів вищої освіти освітнього ступеня
бакалавра факультету історії, бізнес-освіти та права

(шифр і назва спеціальності)

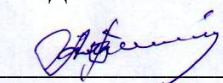
Розробники: Кашуба Людмила Володимирівна, доцент кафедри педагогіки та
спеціальної освіти, доцент

(вказати авторів, їхні посади, наукові ступені та вчені звання)

Робочу програму обговорено та схвалено на засіданні кафедри педагогіки та
спеціальної освіти

Протокол від «01» серпня 2022 року № 1

В.о. завідувача кафедри педагогіки та спеціальної освіти

_____

(підпис)

Рацул А.Б.
(прізвище та ініціали)

Робоча програма навчальної дисципліни “ІНКЛЮЗИВНА ОСВІТА” для студентів
за першим бакалаврським рівнем вищої освіти. – ЦДПУ імені В. Винниченка,
2022. – 13 с.

© Кашуба Л.В., 2022 рік

© ЦДПУ імені В. Винниченка,
2022 рік

1. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

1.1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 3	Галузь знань 01 Освіта/Педагогіка (шифр і назва)	Нормативна	
Індивідуальне навчально-дослідне завдання: Презентація інклюзивної освіти за кордоном (назва)	Спеціальність: (шифр і назва) 014 Середня освіта	Рік підготовки	
		4-й	
Загальна кількість годин – 90	Освітня програма: 014 Середня освіта (шифр і назва)	Семестр	
		7-й	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 4 самостійної роботи студента – 52	Рівень вищої освіти: перший бакалаврський	Лекції	
		18 год.	
		Практичні, семінарські	
		16 год.	
		Лабораторні	
		год.	
		Самостійна робота	
		56 год.	
		Індивідуальні завдання:	
		-	
Вид контролю:			
Екзамен			

1.2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета - ознайомлення та засвоєння студентами теоретико-методологічних, нормативно-правових та організаційно-методичних засад інклюзивної освіти.

Завдання:

1. Сформувати усвідомлене розуміння основних положень інклюзивної освіти.

2. Виробити навички командної роботи при навчанні та вихованні дітей з особливими освітніми потребами.
3. Забезпечити володіння стратегіями взаємодії з батьками дітей з особливими потребами.
4. Сформуванати навички диференційованого викладання та оцінювання.
5. Виробити усвідомлення необхідності зростання педагогічної майстерності.

У результаті вивчення навчальної дисципліни у студента мають бути сформовані такі *компетентності*:

загальні	фахові
<p>ЗК1. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності. ЗК2. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів). ЗК3. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо. ЗК4. Здатність працювати в команді. ЗК5. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел. ЗК6. Здатність застосовувати набуті знання в практичних ситуаціях. ЗК7. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями. ЗК8. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово. ЗК9. Здатність використовувати знання іноземної мови в освітній діяльності. ЗК10. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.</p>	<p>ФК4. Володіння основами цілепокладання, планування та проектування процесу навчання природничих наук, фізики, хімії, біології у закладах загальної середньої освіти. ФК5. Здатність до організації і проведення освітнього процесу з природничих наук, фізики, хімії, біології у закладах загальної середньої освіти. ФК6. Здатність здійснювати об'єктивний контроль і оцінювання рівня навчальних досягнень учнів з природничих наук, фізики, хімії, біології. ФК7. Здатність до організації і проведення позакласної та позашкільної роботи з природничих наук, фізики, хімії, біології у закладах загальної середньої освіти. ФК8. Здатність до рефлексії та самоорганізації професійної діяльності. ФК9. Забезпечення охорони життя і здоров'я учнів в освітньому процесі та позаурочній діяльності. ФК10. Знання психолого-педагогічних аспектів навчання і виховання учнів середньої школи. ФК12. Розуміти та пояснювати стратегію сталого розвитку людства і шляхи вирішення глобальних проблем, враховуючи позитивний потенціал та ризики використання надбань природничих наук, фізики, хімії, біології, техніки і технологій для добробуту людини й безпеки довкілля.</p>

1.3. Очікувані програмні результати навчання:

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен знати:

- основні положення інклюзивної освіти;
- особливості впровадження інклюзивного навчання в національну систему освіти;
- принципи інклюзивного навчання;
- побудову стратегії співробітництва з колегами-педагогами та батьками учнів з особливими потребами;
- принципи командної роботи;
- сутність модифікації та адаптації навчально-методичного забезпечення;
- основи диференційованого викладання.

уміти:

- ефективно взаємодіяти з іншими педагогами, спеціалістами, батьками учнів із особливими освітніми потребами;
- розробляти індивідуальні навчальні плани для дітей з особливими потребами;

- реалізовувати диференційоване викладання у класі;
- використовувати ефективні підходи стратегії спілкування при взаємодії з учасниками навчально-виховного процесу

Результати навчання

ПРНЗ1. Знає і розуміє вимоги освітнього стандарту і освітньої програми інтегрованого курсу «Природознавство» в основній школі, а також способи інтеграції природничих знань у шкільних курсах кожної із природничих наук та інтегрованих курсів природознавства.

ПРНЗ4. Знає основні психолого-педагогічні теорії навчання, інноваційні технології навчання природничих наук, фізики, хімії, біології, актуальні проблеми розвитку педагогіки та методики навчання природничих наук, фізики, хімії, біології. ПРНЗ5. Знає форми, методи і засоби контролю та корекції знань учнів з природничих наук, фізики, хімії, біології. ПРНЗ6. Знає зміст та методи різних видів позакласної та позашкільної роботи з природничих наук, фізики, хімії, біології. ПРНУ5. Проектує різні типи уроків і конкретну технологію навчання природничих наук, фізики, хімії, біології та реалізує їх на практиці із застосуванням сучасних інформаційних та комп'ютерних технологій, розробляє річний, тематичний, поурочний плани ПРНУ6. Застосовує методи діагностування досягнень учнів з природничих наук, фізики, хімії, біології, добирає й розробляє завдання для тестів, самостійних і контрольних робіт, індивідуальної роботи. ПРНУ7. Уміє знаходити, обробляти та аналізувати інформацію з різних джерел, насамперед за допомогою інформаційних та хмарних технологій. ПРНУ10. Застосовує методи навчання природознавства, методику систематизації знань про природу, позаурочні форми організації навчання природознавства, засоби навчання природознавства. ПРНУ11. Дотримується правових норм і законів, нормативноправових актів України, усвідомлює необхідність їх дотримання.

ПРНК1. Володіє основами професійної мовленнєвої культури при навчанні природничих наук, фізики, хімії, біології в школі. ПРНК2. Пояснює фахівцям і не фахівцям стратегію сталого розвитку людства та екологічної безпеки і шляхи вирішення глобальних проблем людства

2. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Змістовий модуль 1. Інклюзивна освіта як сфера відповідальності держави та громадянського суспільства

Тема 1. Інклюзивна освіта: сутність, завдання та принципи.

Тема 2. Механізми забезпечення інклюзивної освіти у міжнародних документах та законодавстві.

Тема 3. Національне законодавство у сфері інклюзивної освіти.

Тема 4. Зрубіжний досвід інклюзивної освіти

Змістовий модуль 2. Державно-громадське управління інклюзивною освітою

Тема 5. Система управління інклюзивною освітою

Тема 6. Характеристика мережі закладів освіти для дітей з особливими освітніми потребами.

Тема 7. Деонтологія інклюзивної освіти.

Змістовий модуль III. Дитина з особливим і освітніми потребами як суб'єкт інклюзивної освіти.

Тема 8. Діти з особливими освітніми потребами: особливості психофізичного розвитку.

Тема 9. Технологія використання Міжнародної класифікації функціонування, обмеження життєдіяльності та здоров'я дітей і підлітків в освіті для визначення особливих освітніх потреб

Тема 10. Соціалізація дитини з особливими освітніми потребами: індивідуальний підхід та етапи соціалізації.

Змістовий модуль IV. Організація освітнього процесу в умовах інклюзивної освіти

Тема 11. Універсальний дизайн інклюзивного освітнього середовища

Тема 12. Команда психолого-педагогічного супроводу дитини з особливими освітніми потребами

Тема 13. Індивідуальна програма розвитку дитини з особливими освітніми потребами

Тема 14. Технології навчання в інклюзивному освітньому середовищі

Тема 15. Технологія оцінювання результатів інклюзивного навчання

3. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви розділів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб.	інд.	СРС		л	п	лаб.	інд.	СРС
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Модуль 1. Характеристика порушень мовлення у дітей												
Тема 1. Інклюзивна освіта: сутність, завдання та принципи.	4	2				2						
Тема 2. Механізми забезпечення інклюзивної освіти у міжнародних документах та законодавстві.	6		2			4						
Тема 3. Національне законодавство у сфері інклюзивної освіти	5	2				3						
Тема 4. Зарубіжний досвід інклюзивної освіти	5		2			3						
Разом за модулем 1	20	4	4			12						
Модуль 2. Характеристика порушень писемного мовлення у дітей												
Тема 5. Система управління інклюзивною освітою	6	1	1			4						
Тема 6. Характеристика мережі закладів освіти для дітей з особливими освітніми потребами.	6	1	1			4						
Тема 7. Деонтологія інклюзивної освіти.	6		2			4						
Разом за модулем 2	18	2	4			12						
Модуль 3. Дитина з особливим и освітніми потребами як суб'єкт інклюзивної освіти												
Тема 8. Діти з особливими освітніми потребами: особливості психофізичного розвитку.	10	2	2			6						
Тема 9. Технологія використання Міжнародної класифікації функціонування, обмеження життєдіяльності та здоров'я дітей і підлітків в освіті для визначення	4	2				2						

особливих освітніх потреб												
Тема 10. Соціалізація дитини з особливими освітніми потребами: індивідуальний підхід та етапи соціалізації	6		2			4						
Всього за модулем 3	20	4	4			12						
Модуль ІV. Організація освітнього процесу в умовах інклюзивної освіти												
Тема 11. Універсальний дизайн інклюзивного освітнього середовища	4	2				2						
Тема 12. Команда психолого-педагогічного супроводу дитини з особливими освітніми потребами	4	2				2						
Тема 13. Індивідуальна програма розвитку дитини з особливими освітніми потребами	8	2	2			4						
Тема 14. Технології навчання в інклюзивному освітньому середовищі	3		1			2						
Тема 15. Технологія оцінювання результатів інклюзивного навчання	6	1	1			4						
Тема 16. додаткові освітні послуги в інклюзивному освітньому середовищі.	5	1				4						
Усього за модулем 4	30	8	4			18						
ІНДЗ												
ІНДЗ			-	-		-			-	-	-	
Усього годин	90	18	16			56						

4. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

4.1. Теми лекційних занять

4.1.1 денна форма навчання

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 1. Інклюзивна освіта: сутність, завдання та принципи.	2
2	Тема 2. Національне законодавство у сфері інклюзивної освіти	2
3	Тема 3. Система управління інклюзивною освітою	1
4	Тема 4. Характеристика мережі закладів освіти для дітей з особливими освітніми потребами	1
5.	Тема 5. Деонтологія інклюзивної освіти.	2
6.	Тема 6. Діти з особливими освітніми потребами: особливості психофізичного розвитку.	2
7.	Тема 7. Технологія використання Міжнародної класифікації	2

	функціонування, обмеження життєдіяльності та здоров'я дітей і підлітків в освіті для визначення особливих освітніх потреб	
8.	Тема 8. Команда психолого-педагогічного супроводу дитини з особливими освітніми потребами	2
9.	Тема 9. Індивідуальна програма розвитку дитини з особливими освітніми потребами	2
10.	Тема 10. Технологія оцінювання результатів інклюзивного навчання	2
	Разом	18

4.2. Теми семінарських (практичних) занять

4.2.1 денна форма навчання

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Інклюзивна освіта: сутність, завдання та принципи.	2
2	Інклюзивна освіта в інших країнах світу	2
3	Національне законодавство у сфері інклюзивної освіти	2
4	Деонтологія інклюзивної освіти. Діти з особливими освітніми потребами: особливості психофізичного розвитку.	2
5	Команда психолого-педагогічного супроводу дитини з особливими освітніми потребами	2
6	Індивідуальна програма розвитку дитини з особливими освітніми потребами	2
7	Технологія оцінювання результатів інклюзивного навчання	2
8	Навчальні технології інклюзивного навчання	2
	Разом	16

4.4. Завдання для самостійної роботи

4.4.1 денна форма навчання

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Знайомство з літературою інклюзивної освіти.	2
2	Механізми забезпечення інклюзивної освіти у міжнародних документах та законодавстві.	4
3.	Національне законодавство у сфері інклюзивної освіти	3
4.	Зарубіжний досвід інклюзивної освіти	3
5.	Система управління інклюзивною освітою	4
6.	Характеристика мережі закладів освіти для дітей з особливими освітніми потребами	4
7.	Деонтологія інклюзивної освіти	4
8.	Діти з особливими освітніми потребами: особливості психофізичного розвитку.	6
9.	Технологія використання Міжнародної класифікації функціонування, обмеження життєдіяльності та здоров'я дітей і підлітків в освіті для визначення особливих освітніх потреб	2

10	Соціалізація дитини з особливими освітніми потребами: індивідуальний підхід та етапи соціалізації	4
11	Універсальний дизайн інклюзивного освітнього середовища	2
12	Команда психолого-педагогічного супроводу дитини з особливими освітніми потребами	2
13	Індивідуальна програма розвитку дитини з особливими освітніми потребами	4

14	Технології навчання в інклюзивному освітньому середовищі	2
15	Технологія оцінювання результатів інклюзивного навчання	4
16	Додаткові освітні послуги в інклюзивному освітньому середовищі.	6
	Всього годин	56

4.5. Індивідуальне навчально-дослідне завдання Створення презентації “Зарубіжний досвід інклюзивної освіти”

4.6. Методи навчання

Під час вивчення дисципліни “Інклюзивна освіта” передбачено комплексне використання різноманітних методів організації і здійснення навчально-пізнавальної діяльності студентів та методів стимулювання і мотивації їх навчання, що сприяє розвитку творчих засад особистості майбутнього фахівця, з урахуванням індивідуальних особливостей учасників освітнього процесу.

З метою формування професійних компетентностей широко впроваджуються інноваційні методи навчання. Це – комп’ютерна підтримка освітнього процесу, впровадження інтерактивних методів навчання (робота в малих групах, мозковий штурм, ситуативне моделювання, опрацювання дискусійних питань, кейс-метод, проектний метод тощо).

За джерелами знань на заняттях використовуються словесні (розповідь, бесіда, лекція) та практичні методи.

За рівнем самостійної розумової діяльності використовуються проблемно-інформаційний, проектно-пошуковий, дослідницький методи.

Із метою забезпечення максимального засвоєння студентами матеріалу курсу використовуються наступні методи навчання:

- 1) Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності:
  - словесні (лекція-монолог, лекція-діалог, проблемна-лекція);
  - наочні (презентація, демонстрування);
  - практичні методи (вправи; практичні завдання).
- 2) Методи стимулювання й мотивації навчально-пізнавальної діяльності:
  - метод проблемного викладу матеріалу;
  - моделювання життєвих ситуацій;
  - мозковий штурм;

- метод опори на життєвий досвід;
- навчальної дискусії.

3) Методи контролю й самоконтролю за ефективністю навчально-пізнавальної діяльності:

- усного контролю;
- письмового контролю;
- самоконтролю та взаємоконтролю;
- рецензування відповідей.

4.7. Засоби діагностики результатів навчання здобувачів освіти.

Порядок та критерії виставлення балів

Контрольні заходи здійснюються з дотриманням вимог об'єктивності, індивідуального підходу, системності, всебічності.

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання можуть бути:

- екзамен;
- стандартизовані тести;
- наскрізні проєкти;
- студентські презентації та виступи на наукових заходах;

Використовуються такі методи контролю (усний, письмовий), які мають сприяти підвищенню мотивації студентів до навчально-пізнавальної діяльності.

Поточний контроль. *Завданням поточного контролю* є перевірка розуміння та засвоєння певної частини учбового матеріалу, рівня сформованості навичок, умінь самостійно опрацювати навчальний матеріал, здатності осмислити зміст теми.

Об'єктами поточного контролю знань студента є систематичність та активність роботи на заняттях; виконання завдань для самостійної роботи. Оцінюванню можуть підлягати: рівень знань, продемонстрований у відповідях і виступах на практичних/семінарських заняттях; активність при обговоренні питань практичного/семінарського/лабораторного заняття; результати тестування тощо.

У разі невиконання завдань поточного контролю студент має право скласти їх індивідуально до останнього практичного заняття за дозволом завідувача кафедри. Порядок такого контролю регламентований викладачем.

Підсумковий контроль. *Завданням підсумкового контролю* є перевірка розуміння студентом програмного матеріалу в цілому, логіки та взаємозв'язків між окремими розділами, здатності творчого використання накопичених знань, умінь сформулювати своє ставлення до певної проблеми навчальної дисципліни тощо.

4.8. Перелік програмових питань для самоконтролю:

Інклюзивна освіта: сутність, завдання та принципи.
--

Закордонний досвід інклюзії. Особливості розвитку інклюзивної освіти за кордоном
--

Національне законодавство у сфері інклюзивної освіти (основні документи)
--

Система управління інклюзивною освітою
Умови створення в загальноосвітній школі класу з інклюзивною формою навчання
Характеристика мережі закладів освіти для дітей з особливими освітніми потребами
Деонтологія інклюзивної освіти. Нозології дітей з особливостями у розвитку
Діти з особливими освітніми потребами: особливості психофізичного розвитку.
Технологія використання Міжнародної класифікації функціонування
Обмеження життєдіяльності та здоров'я дітей і підлітків в освіті для визначення особливих освітніх потреб
Команда психолого-педагогічного супроводу дитини з особливими освітніми потребами
Індивідуальна програма розвитку дитини з особливими освітніми потребами
Індивідуальний навчальний план.
Технологія корпоративного навчання в інклюзії
Особистісно-орієнтоване навчання на уроках
Індивідуальна траєкторія розвитку дитини з ООП
Інтерактивні технології
Диференційований підхід до проведення уроків
Домашні завдання в класах з інклюзивною формою навчання
Особливості навчання дітей з аутизмом
Особливості навчання дітей із інтелектуальними порушеннями
Смарт-технології на уроках в інклюзивній школі
Використання інноваційних технологій для мотивації у навчанні дітей із ООП
Шкільний дизайн для дітей із особливостями у розвитку
Використання наочності на уроці
Особливості оцінювання дітей з ООП на уроках
Особливості роботи асистента вчителя. Функції.
Особливості робочого дня асистента вчителя
Портфоліо. Види портфоліо.
Важливі моменти на уроках та позакласних заходах для портфоліо
Технологія оцінювання результатів інклюзивного навчання

4.9. Схема нарахування балів, які отримують студенти

Приклад для заліку

Поточний контроль, самостійна робота, індивідуальне завдання						Сума
Розділ 1		Розділ 2		Контрольна робота	ІНДЗ	
T1	T2	T3	T6			T7
10	10	10	10	10	20	100

T1, T2 ... T7 – теми розділів.

Приклад для екзамену

Поточне тестування та самостійна робота						Екзамен	Сума			
Розділ 1		Розділ 2		Розділ 3		Контрольна робота	ІНДЗ	Разом	Макс. - 40	100
T1	T2	T3	T4	T5	T6					
5	5	5	5	5	5	10	20	60		

T1, T2 ... T6 – теми розділів.

Приклад за виконання курсового проєкту (роботи)

Пояснювальна записка	Ілюстративна частина	Захист роботи	Сума
до _____	до _____	до _____	100

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка за національною шкалою	
	для екзамену, курсового проєкту (роботи), практики	для заліку
90-100	відмінно	зараховано
82-89	добре	
74-81		
64-73	задовільно	
60-63		
35-59	незадовільно	незараховано
1-34	незадовільно	незараховано

5. НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

5.1. Рекомендована література

Основна

1. Демченко І. І. Готовність учителя початкових класів до роботи в умовах інклюзивної освіти: структура та діагностика: навч.-метод. посіб. Умань: Видавець «Сочінський М.М.», 2014. 160 с.
2. Кашуба Л.В., Тарапака Н.В. Інклюзія в дошкільлі: розвиток, навчання та виховання дітей із психофізичними вадами. Кіровоград, 2014. 140 с.
3. Колупаєва А. А., Єфімова С.М. Навчальний курс «Вступ до інклюзивної освіти». Київ: Науковий світ, 2010. 20 с.
4. Колупаєва А.А. Інклюзивна освіта: реалії та перспективи: монографія. Київ: САММІТ - КНИГА, 2009. 272 с.
5. Колупаєва А.А., Савчук Л.О. Діти з особливими освітніми потребами та організація їх навчання. Видання доповнене та перероблене: наук.-метод. посіб. Київ: Видавнича група «АТОПОЛ», 2011. 274 с.
6. Миронова С.П. робота фахівців з сім'ями, які виховують дітей з особливими освітніми потребами /Актуальні питання корекційної освіти, 2017. №9.
7. Основи інклюзивної освіти. Навчально-методичний посібник / за заг. ред. Колупаєвої А.А. Київ: "АСК", 2012. 308 с.
7. Шевців З. М. Основи інклюзивної педагогіки: підручник. Видання 2-ге, виправлене, доповнене. Львів: «Новий світ – 2000», 2019. 264 с.
9. Черніченко Л. А. Підготовка логопедів до роботи в закладах освіти з інклюзивною формою навчання. Актуальні проблеми збереження здоров'я дітей та молоді в сучасних умовах реформування освіти: матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції. (Умань, 16 квітня 2015р.). Умань: Алмі, 2014. С 89–91.

Допоміжна

1. Колесник І.П. Соціалізація личности глухого школьника. Киев.: УГПУ ім. Драгоманова, 1994. 118 с.
2. Сак Т. Інструментарій оцінювання навчальних досягнень учнів з особливими освітніми потребами в інклюзивному класі // Дефектолог, 2011. № 3. С. 6-10.
3. Кулик В. Вимоги до обстеження дітей, які потребують інклюзивного навчання та виховання. Методичні поради // Дефектолог, 2011. № 11. С. 3-5.
5. Короденко М. Здорові батьки - проти хворих дітей? Школа - звичайна, учні - з особливими потребами // Освіта України. 2011. 18 липня. С. 8-9.
6. Короденко М. Країни - різні, підхід - один: (особливості інклюзивного навчання за кордоном) // Освіта України. 2011.18 липня. С. 9.

7. Савчук Л. Метод проектів у навчанні дітей з особливими потребами // Дефектолог, 2011. № 6. С. 3-8.11
8. Бондар В. Інклюзивне навчання як соціально-педагогічний феномен // Рідна школа, 2011. №3. С. 10-14.
10. Шкльода В. Вираження задоволення і радості з особливими потребами. Ігри та ігрові вправи // Дефектолог, 2011. № 2. С. 22-23.
11. Таранченко О. Тенденції сучасної освіти: роль педагога у створенні ефективної інклюзивної школи. // Дефектологія, 2011. № 1. С. 18-23.
12. Фаренюк В. Формування в молодшого школяра вміння вчитися за допомогою гри // Дефектолог, 2010. № 11. С.13-23.
13. Мороз Б. Упровадження нових інформаційних технологій в умовах інклюзивної системи навчання // Дефектологія, 2010. № 2. С. 28-30.
14. Снігільська В. Коли досяжні умови однакових можливостей. Інклюзивна освіта в Україні // Управління освітою. 2010. № 14. С. 15-21.
15. Сак Т. Контроль та оцінювання навчальних досягнень учнів в інклюзивному класі // Дефектологія. 2010. № 1. С. 3-5.

5.2. Методичне забезпечення

1. Тексти лекцій (в електронному варіанті.)
2. Плани семінарських занять.
3. Завдання для самостійної роботи.
4. Програма з курсу "Інклюзивної освіти" для вищих навчальних закладів, які здійснюють підготовку фахівців за освітньо-кваліфікаційним рівнем бакалавра (спеціаліста, магістра педагогічного спрямування). Укладач : А.А. Колупаєва

5.3. Інформаційні ресурси (перелік інформаційних ресурсів)

1. Бібліотека гуманітарних текстів «Аудиторіум» - <http://www.auditorium.ru>
2. Бібліотека гуманітарного Інтернет-університету - <http://www.i-u.ru/biblio>
3. Відкрита електронна бібліотека - <http://orel.rsl.ru>
4. Бібліотека «Золота філософія» - <http://philosophy.allru.net>
5. Електронна бібліотека з філософії - <http://filosof.historic.ru>
6. Електронна гуманітарна бібліотека - <http://www.gumfak.ru/>
7. Портал «Філософія online» - <http://phenomen.ru>
8. Сайт Інституту філософії НАН України ім. Г.С. Сковороди -<http://filosof.com.ua>
9. Філософський портал - <http://www.philosophy.ru>
10. Філософська енциклопедія - <http://terme.ru>
12. Stanford Encyclopedia of Philosophy - <http://plato.stanford.edu>
13. The Internet Encyclopedia of Philosophy (IEP) - <http://www.iep.utm>
14. www.knowledgeloom.org.
15. www.includingsamuel.com.
16. www.osvita.org.ua.
17. www.aupam.narod.ru

6. ПОЛІТИКА ЩОДО АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ

Політика щодо академічної доброчесності формується на основі дотримання принципів академічної доброчесності відповідно до Законів України «Про освіту», «Про вищу освіту», «Про наукову і науково-технічну діяльність», «Про авторське право і суміжні права», «Про видавничу справу», з урахуванням норм Положення «Про академічну свободу та академічну доброчесність в Центральноукраїнському державному педагогічному університеті імені Володимира Винниченка» (затверджене вченою радою, протокол №2 від 30.09.2019; №10 від 07.02.2022).